

Wychodzi codziennie o god. 11 rano,
z wyjątkiem dni świątecznych.

Prenumerata wynosi:

w Krakowie rocznie zhr. 9, kwart.
zhr. 2 c. 25, miesięcznie 80 c.

Pocztą w Austrii rocznie zhr. 12,
kwart. zhr. 3, miesięcznie zhr. 1 c. 15,
w Niemczech rocz. 24 mr., kwart. 6 mr.

KRONIKA

Numer pojedynczy cent. 5.
Ogłoszenia przyjmują się za opłatą
po c. 5 od wiersza (petit).

Nadesłane (na 3ej stronie) po c. 10 od
wiersza.

Prenumeratę i Ogłoszenia
przyjmuje Administracja „Kroniki“
przy ul. Sławkowskiej Ni. 262.

Dzisiaj Remigiusza biskupa
Jutro Aniołów Stróżów

Redakcja otwarta codziennie z wyjątkiem
świąt od godz. 11 — 1 i od 3 — 5 popoł.

Wschód słońca o godz. 5. m. 59.
Zachód o godzinie 5 m. 43.

Od Redakcji.

Przedpłata na **Kronikę** wynosi:

w Krakowie kwartalnie . . . . . Zł. 2 25
miesięcznie 80
na prowincji z przesyłką pocztową:
kwartalnie . . . . . Zł. 3
miesięcznie 1 15

Prenumerata przyjmuje się od 1 i 16 każdego
miesiąca.

— Jutro jako w uroczystość św. Aniołów Stróżów
odbędzie się w kościele Panny Marji wotywa z kazaniem
w kaplicy górnej.

Kraków 1 Października.

+ Żydzi zajmują dziś tak przeważne i wpływowe
stanowisko we wszystkich stosunkach społecznych, że nie
obojętną, mniemamy, będzie dla czytelników naszych wiadomość
o liczebnej sile przedsiębiorczego i przemysłowego ludu
izraelskiego, odnośnie do ogólnej cyfry mieszkańców
każdego oddzielnie kraju. Stosunek ten przedstawia się
w następujących cyfrach: *jeden żyd* przypada: w Królestwie
Polskiem na 7 mieszkańców; w Rumunji na 19; w Hamburgu
na 23; w Austrii i Węgrzech na 26; w Hessji na 34; w
Rossji (bez Polski) na 35; w Alzacji i Lotaryngji na 36; w
Hollandji na 53; w Badańskim na 57; w Prusach na 79; w
cesarstwie Niemieckiem na 82; w Bawarji na 98; w Turcji
europejskiej na 150; w Wirtembergji na 156; w Meklemburg-
Szweyrynie na 182; w Stanach Zjednoczonych na 324; w
Szwajcarii na 382; w Danji na 416; w Grecji na 486; w
Szkocji na 560; w Anglii na 582; we Francji na 785 (prawie
połowę swoich żydów postradała Francja wraz z Alzacją
i Lotaryngją); w Serbji przypada prawie jeden żyd na
837 mieszkańców; we Włoszech na 860; w Saksonji na
1216; w Belgji na 2544; w Hiszpanji na 2806; w Szwecji
na 3646; w Irlandji na 20.941, i nakoniec w Norwegji
jest zaledwie 25 żydów, czyli przypada jeden na 69.665
mieszkańców.

☾ Jutro o godzinie 10 rano odbędzie się w sali
radnej Magistratu 11te ciągnięcie losów pożyczki miasta
Krakowa. Główna wygrana 15.000 zhr.

11 Do depozytu Magistratu złożono znaleziony bi-
let zastawniczy Kasy Oszczędności N. 10527 na Złr. 3.

☉ W Rynku robią już przygotowania do procesji
Różańcówej, mającej się odbyć w niedzielę.

☉ Nazwa miesiąca *października*, który się dziś
rozpoczyna, pochodzi, jak powszechnie utrzymują, ztąd,
że na początku tego miesiąca, zebrane przed św. Micha-
łem lny i konopie, wysuszone i wyschłe, biorą się pod
międlęcę, by je z *paździerz*y oczyszczać; w niektórych
znów okolicach naszego kraju powiadają, że miesiąc ten
zwał się dawniej *po-ściernik*, z powodu, że w tym czasie
odbywa się orka, czyli że plóg orze rolę *po ścierni*.

± Znacomity lekarz warszawski, Dr. Chałubiński, który
od lat kilku lato spędza w Tatrach, badając nasze Alpy
pod względem geologicznym i botanicznym, przedłużył w tym
roku pobyt w Zakopanem aż do ostatnich dni Września.
W przeszłą środę przybył do Krakowa gdzie przed powro-
tem do Warszawy kilka dni zabawi.

☒ Komedja pięcioaktowa Kazimierza Zalewskiego p. t.
Irzed ślubem. w tych dniach po raz pierwszy przedsta-
wiona we Lwowie, podobała się powszechnie. Recenzenci
wszystkich dzienników lwowskich jednogłośnie wielkie od-
dają jej pochwały.

○ Dowiadujemy się, że pp. Buszczyński i Hulanicki od-
stąpili na teraz zupełnie od zamiaru wydawania zapowie-
dzianego czasopisma *Dzień* w Krakowie.

☉ W tych dniach w Warszawie zaszedł następujący
tragiczny wypadek. Ośmastoletnia córka rzeźnika, pana
Niemiżyka, w czasie obiadu stojąc za stołkiem, na któ-
rym siedział jej brat dziewięcioletni chłopiec, drażniła
się z nim bijąc go różgą po rękę. Chłopiec miał w rękę
nóż, zwrócony ostrzem ku siostrze. Gdy mu widocznie
żarty naprzykrzyły się, zwrócił się nagle ku siostrze i zu-
pełnie przypadkowym sposobem uderzył ją nożem w brzuch.
Nóż uwiązł niezbyt głęboko, lecz uszkodził kiszki, tak,
że nieszcześnie wkrótce zmarła.

☒ Wkrótce będzie otwarte w Pskowie muzeum
starożytności. Z powodu odwiecznych stosunków handlo-
wych, dynastycznych i wojennych dzielnicę Pskowskiej z Li-
twą a później z Polską, muzeum tameczne nie będzie
rzeczą obojętną i dla badaczy polskich. Lokal tego mu-
zeum jest już prawie całkowicie przygotowany do przy-
jęcia darów.

☒ Pani Eliza Orzeszkowa jest niezaprzeczenie najzna-
komitszą z naszych powieściopisarek. Nie od rzeczy będzie
z przypomnieć tytuły jej powieści w porządku w jakim wy-
chodziły drukiem: *Ostatnia miłość*, *Początek powieści*,
W klatce, *Na prowincji*, *Cnotliwi*, *Pamiętnik Wacławy*,
Pajęczyna, *Pan Graba*, *Na dnię sumienia*, *Marta*, *Eli
Makower*. Pisma literackie lwowskie zapowiedziały nowe jej
powieści, w warszawskich drukują się prawie bez przerwy, a
jej dzieła: *Kilka słów o kobietach* w tym roku trzecie
wyszło wydanie.

+ Dramat *Nieminni*, który tak niezwykle uwieńczony został powodzeniem w Krakowie, przełożonym zostanie na język francuzki. Osoba która podjęła się przekładu za upoważnieniem autora, posiada gruntowną znajomość obu języków. Przekład dla jednego z pierwszorzędných teatrów paryzkich, ma już być na ukończeniu.

⊙ W Radomyślu umarł 100-letni starzec, obywatel, Piotr Kosturkiewicz, zostawiwszy 160 wnuków i prawnuków i jednego praprawnuka.

⊕ W teatrze lwowskim zaprowadzają nowe oświetlenie gazowe, dotąd przybyło od góry do stu płomieni; poczem drugie sto przybędzie.

= Tablice statystyczne wskazują, że przypada 14% niezwywo rodzonych dzieci na mieszkania na drugim piętrze, 18% na mieszkania na trzecim piętrze i 20% na mieszkania na czwartym piętrze. Tak samo obliczono, że na 10,000 mieszkańców w suterrenach przypada 253 zmarłych, na parterze 220, na pierwszym piętrze 216, na drugim 220, na trzecim 226, a na czwartym 282. Z tego wynika, że pod względem sanitarnym czwarte piętra niebezpieczniejsze są od suterren, które jak wiadomo posiadają bardzo smutną reputację.

☞ Dnia 29 września, po godzinie 12 w nocy zakończył się w Tarnowie rozgłosny proces Kotlarskiego i Machnickiego. Sędziowie przysięgli po przeszło dwugodzinnej debacie i zawezwaniu trybunału do dania wyjaśnienia w jakimś punkcie, orzekli na I i II pytanie główne *jednocześnie tak*. Pytania wynikowe ominięto z tego powodu zupełnie; zaś na pytania dodatkowe I i II odpowiedzeli pp. przysięgli znowu *jednogłośnie tak*. Trybunał sądu skazał zatem obwinionych na podstawie powyższego werdyktu *na 5 lat ciężkiego więzienia*, obstrzonego jednorazowym postem w miesiącu i zwrot wyrażonej funduszowi ubogich i chorych szkody w sumie 9797 zł. 95 ct. w. a. i ponoszenie kosztów dochodzenia.

⊕ Dnia 28 Września odjechała z Nowego Sącza do Kamionki (na kolei Tarnowsko-Leluchowskiej) pierwsza lokomotywa pod osobistem kierownictwem inspektora budowy, p. Poschachera. Pierwsza ta próba odbyła się szczęśliwie.

∇ Hr. Rzyszczewski, ożeniony z księżniczką Radziwiłłówną z linii berlińskiej, osiadł w Księżtwie i zakupił znaczną posiadłość w okolicy Leszna, Wielkie i Małe Krzycko.

∠ Podczas pożaru we wsi Słobodzie w gubernji Czernihowskiej w sierpniu r. b. obserwowano osobliwe zjawisko trąby powietrznej, powstałej nad płonącymi w nocy budowlami, skutkiem rozrzedzenia i napływu nowego powietrza. Trąba miała kształt ognistego słupa, którego jeden koniec zaczynał się w płomieniach, a drugi stopniowo błedniejąc, nikał na bardzo znacznej wysokości. Powietrze wewnątrz, albo raczej w obwodzie płomienistym tej kolumny (bo w środku musiała być próżnia), odbywało ruch wirowy z niewypowiedzianą szybkością, tak, że wszelkie przedmioty porwane przez trąbę znikaly w niej z ingnieniem błyskawicy, a po niejczasie spadały potargane w drobne kawałki. Siła prądu była tak wielka, że unosił w górę i kruszył parkany, wrota, a nawet całe dachy porwane z chat włościańskich.

⊙ Przed kilkoma dniami przybył wieczornym pociągiem drogi żelaznej zachodniej do Wiednia obywatel z Królestwa p. Gustaw Woynar. Złożywszy rzeczy swe w hotelu wyszedł natychmiast, ażeby rozglądnać się po

mieście, a tyle był nieostrożnym, że nie zapamiętał ani godła hotelu, ani ulicy. Powietrze było dżdżyste i chłodne, p. Woynar wstąpił więc do najbliższej, jak mu się zdawało — kawiarni. W godzinę później chciał powrócić do swego hotelu i tu zaczynają się jego przygody. Napróżno przebiegał we wszystkich kierunkach ulice i uliczki położone w pobliżu kawiarni — hotel znikł bez śladu. W orjentowaniu się wielce utrudniającą dlań była i ta okoliczność, że nie zna języka niemieckiego. W końcu dopadł posługacza publicznego, który ze słowa „hotel“ zrozumiał, iż cudzoziemcowi chodzi zapewne o nocleg, ile, że pora była już dość późna. Zaczął przeto oprowadzać zbłąkanego po wszystkich hotelach po kolei, lecz nie tylko, że nie było pomiędzy niemi hotelu, w którym p. Woynar złożył rzeczy, ale na nieszczęście wszystkie albo tak były przepełnione przejezdnyimi, że nie miały numeru wolnego, lub też nie chciały przyjąć wpraszaćcego się przybysza bez tłumoków, tłumacząc się odnośnemi przepisami. „Panie komisarzu! — mówił na drugi dzień p. Woynar do urzędnika policji, któremu nočne swe przygody opowiedział — na Syberji nawet niby mi podobnego zdarzyć się nie mogło!“ Biedaczysko bowiem całą noc chłodną i dżdżystą przepędzić musiał pod gołem niebem i dopiero zrana dzięki opiece policyjnej umieszczony został w hotelu „National“. Nie mało kłopotu ma teraz policja z wyszukaniem hotelu, w którym złożył swe rzeczy wartości 400 złr. Jest wszakże nadzieja, iż szczęśliwszą będzie w tym względzie od pana Woynara.

⊙ W Lesznie zbudowano artystyjską studnię, która wydaje dziennie 125,000 litrów wody, czyli 110,000 kwart.

○ Z Poznania donoszą o skazaniu przez tamtejszy sąd karny p. Maksymiliana Jagielskiego, księgarza, na 10 miesięcy i utratę praw honorowych za przeniecierstwo i udane bankructwo. Kara ta dawno należała się p. Jagielskiemu, za literackie korsarstwo, jakiego od lat wielu się dopuszczał. Przypominamy, iż on to niedozwolonym przedrukiem dzieł Syrokomli skrzywdził pozostałe po nim sieroty. Podobnych niedozwolonych przedruków w nakładach Jagielskiego, na dziesiątki liczyć można.

Głosy Publiczności.

Szanowny Redaktorze!

Bardzo słusznie podnieśliście w *Kronice* niezbędną potrzebę zaprowadzenia nowego bióra pocztowego w rynku. Rzecz ta poprzeć się da i z tej strony, że mieszkańcy śródmieścia, mimo kilku sklepów, zajmujących się sprzedażą marek pocztowych, najczęściej chcąc kupić zwykłą 5-o centową markę, napróżno obejda wszystkie dystrybucje i w końcu radzi nie radzi, bez względu na nogi i niepogodę, maszerują na kolej lub na Grodzką, do urzędu pocztowego, gdzie zwykle z 5 lub 10 minut poczekać muszą, oberwać kilka kułaków od sąsiadów, za nim się do okienka p. urzędnika dotoczą. A cóż dopiero mówić, jeżeli kto chce kupić nie już za parę złotych ale za kilkadziesiąt centów tych marek! Pomine, że jeżeli zajdzie do składu na rogu ulicy św. Jana i linii A B, to tam nie tylko że nie dostanie żadnych marek, ale jeszcze spotka się z kazaniem niegrzecznego właściciela, który odpowie, że nie ma obowiązku trzymania marek pocztowych, a na skromne zaprzeczenie obrzuci cię grubiaństwem; wszędzie usłyszysz stereoty-

PREZES

Resursy Miejskiej w Krakowie.

W zastósowaniu się do § 11 Statutu, ma honor zaprosić Szanownych Członków Resursy Miejskiej, na

Ogólne roczne Zgromadzenie,

w przyszłą Niedzielę, czyli dnia **3 października** r. b. w lokalu Resursy, o godzinie 7-ej popołudniu odbyć się mające.

Na porządku dziennym są do załatwienia ważne przedmioty, jako to: wybór na 1876 r. prezesa, Vice prezesa i 12-tu Członków komitetu, — zechcą przeto Szanowni Członkowie na posiedzenie to, liczenie się zebrać.

Kraków dnia 29 Września 1875.

Józef Kiciński.

(2-3)

Lekcje gimnastyki

zbiorowe, dla pańienek od 6 do 12 lat, trzy godziny na tydzień, udzielają się, za opłatą po 2 złr. od każdej miesięcznie. Gdzie? wskaże Redakcja *Kroniki*. (5-10)

Materiały szkolne

Reisecegi, farby, kajeta, wzory rysunkowe, pióra, atrament na flaszki i miary, ołówki, pastele, węgle, papiery do pisania i rysunku, reisbrety i reisszyny it. d.

Obrazy olejne na raty

Bilety wizytowe i monogramy najtaniej

Obicia pokojowe i story płócienne i patyczkowe własna introligatornia

polecają

Kutrzeba & Mureczyński
handel papieru i galanterji
Kraków ul. Grodzka 86

Fortepian

wiedeński i trochę mebli starych do sprzedania. Ulica Łobzowska, N. 102, I piętro, naprzeciw ulicy Batorego. (3-3)

Mieszkanie z ogrodem

bardzo dogodnym na urządzenie ogródka publicznego, do wynajęcia od 1 października. Bliższa wiadomość w Składzie broni C. Höfelmajera, przy ul. Sławkowskiej. (3-3)

LUNA

świece, jakością równające się zupełnie stearynowym, co do oszczędności i siły światła tamte przewyższające.

Pakiet 500 gramów po 50 ent.

FLOBA

świece stearynowe w najlepszym gatunku.

Pakiet 500 gramów 60 ent.

utrzymuje na składzie

M. DWORSKI w Krakowie.
(2-10)

Restauracja

MAŃKOWSKIEJ

ulica Sławkowska,
wprost Hotelu Saskiego.

Śniadania, obiady, kolacje,
po cenie umiarkowanėj.

W czwartki i niedziele **flaki.**

Wina szampańskie, rénskie, węgierskie i austriackie.

Piwo okocimskie.

24 d-(5-25)

Nowe Łazienki

w hotelu Krakowskim.

ŁAZNIA PAROWA

dla użytku kobiet

otwarta tylko

we Wtorki i Piątki

od godziny 1 w poł. do 6 wieczorem.

Kąpiele parowe osobowe codzienn.

(2-3)

Dwa buhaje

dwuletnie, czystej rasy

holenderskiej,

do sprzedania

w Chełmie pod Krakowem.

Wiadomość na miejscu.

(3-3)

Jest do sprzedania prawo do eksploatacji węgla kamiennego

w kopalni położonej w bliskości stacji kolei Krzeszowie, wraz z odpowiednimi budowlami, **maszyna parowa** i rekwiżytami górniczymi. Życzący sobie nabyć całe przedsiębiorstwo lub maszynę i rekwiżyta, zechcą się zgłosić do **Kantoru Banku Galicyjskiego dla Handlu i Przemysłu w Krakowie** najdalej do dnia 25-go Października 1875 r (1-3)

Panna uzdatniona

do krawiecczynny, jest potrzebna **zaraz**. Zgłosić się można na ulicę św. Marka N. 512 na dole. (3-4)